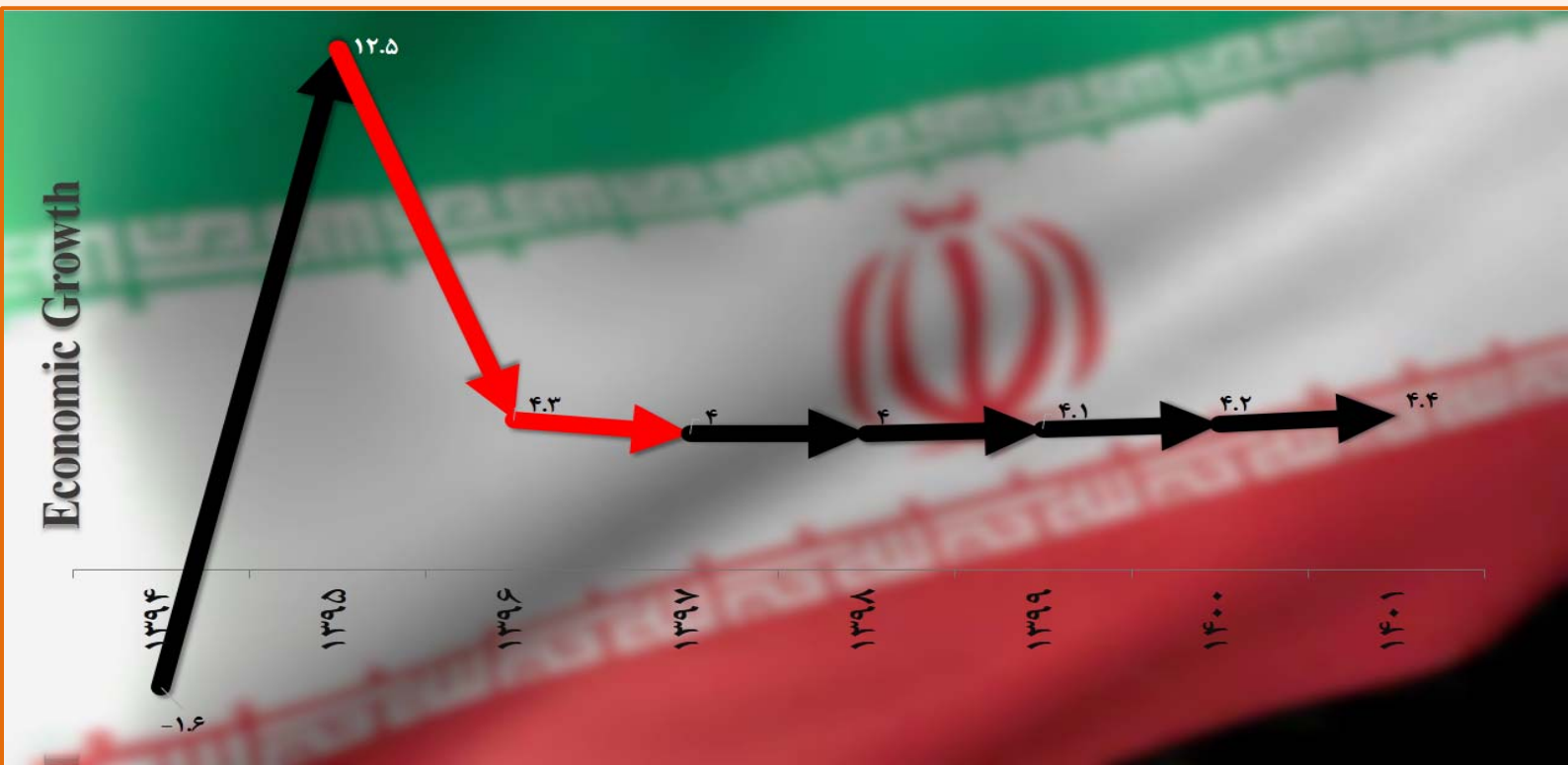

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی های اقتصادی

وضعیت اقتصاد ایران از منظر صندوق بین المللی پول
۲۹ مارس ۲۰۱۸

صندوق بین المللی پول در ۲۱ مارس ۲۰۱۸، گزارش جمع‌بندی خود را در رابطه با ایران در راستای انجام کمک مشاوره موضوع ماده ۴ منتشر نمود. بعد از توافق هسته‌ای ۲۰۱۶، برآورد می‌شود رشد اقتصادی ایران در سال ۱۳۹۶ به ۴.۳ درصد برسد و در سال ۱۳۹۷ با کاهش ۰.۳ واحد درصدی معادل ۴ درصد گردد. در ادامه خلاصه‌ای از نتایج مندرج در این گزارش ارائه می‌شود.

اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۶

بر اساس گزارش اخیر صندوق بین‌المللی پول، در نیمه نخست ۱۳۹۶، تقویت بخش غیر نفتی به همراه پشتیبانی سیاست‌های مالی و پولی و بهبود در فعالیت بخش‌های خدمات و ساختمان موجب توسعه و رشد این بخش شد. نرخ بیکاری در نیمه اول ۱۳۹۶ به ۱۱.۷ درصدی کاهش یافت در حالی که نرخ بیکاری برای جوانان و زنان همچنان بالا است.

طی یازده ماه نخست ۱۳۹۶ نرخ تورم به ۹.۹ درصد رسید که اعتدال قیمت محصولات غذایی و ثبات قیمت‌های مدیریت شده از دلایل آن بودند. نرخ ارز در بازار آزاد در اوایل سال ۲۰۱۸، با نوساناتی مواجه شد که به دنبال آن نرخ بهره در فوریه افزایش یافت به نحوی که فاصله بین نرخ بهره رسمی و بازار به کمتر از ۲۰ درصد رسید.

اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۷

انتظار می‌رود که نرخ رشد اقتصادی در سال ۱۳۹۷ به ۴ درصد برسد و با توجه به ثبات میزان تولید نفت در راستای سهمیه اوپک، پیش‌بینی می‌شود در میان‌مدت رشد اقتصادی به ۴.۵ درصد نزدیک شود.

حساب جاری ایران همراه با بهبود قیمت نفت و صادرات بیشتر گاز، همچنان در حالت مزاد قرار خواهد داشت و رشد تدریجی ذخایر بین‌المللی را موجب خواهد گردید.

انتظار می‌رود استمرار عدم قطعیت، باعث تضعیف جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و آسیب وارد کردن بر توسعه بیشتر روابط بانکی (Corresponding Bank Relations-CBRs) شود.

پیش‌بینی می‌شود نرخ تورم برای سال ۱۳۹۷ به حدود ۱۲ درصد برسد. رشد نقدینگی به منظور کاهش اثرات ثانویه تغییرات اخیر در نرخ ارز، محدود شده است.

سرعت ایجاد اشتغال برای جذب تعداد زیاد ورودی‌های جدید به بازار کار کافی نبوده و در نتیجه انتظار می‌رود در سال ۱۳۹۷، نرخ بیکاری همچنان بالای ۱۱ درصد باقی بماند.

معاونت بررسی‌های اقتصادی - فروردین ۱۳۹۷

شاخص‌های کلان اقتصادی منتخب ایران طی سال‌های ۱۳۹۵-۱۳۹۷

پیش‌بینی ۱۳۹۷	برآورد ۱۳۹۶	۱۳۹۵		
حساب‌های ملی				
۱۷.۹۲۶	۱۴.۷۷۲	۱۲.۷۲۳	هزار میلیارد ریال	تولید ناخالص داخلی اسمی به قیمت بازار
۴.۰	۴.۳	۱۲.۵	درصد تغییر سالیانه	تولید ناخالص داخلی واقعی به قیمت عوامل
۴.۶	۵.۲	۶۱.۶	درصد تغییر سالیانه	تولید ناخالص داخلی واقعی نفت
۳.۸	۴.۰	۳.۳	درصد تغییر سالیانه	تولید ناخالص داخلی واقعی بدون نفت
۱۱.۲	۱۰.۲	۱۱.۸	درصد تغییر سالیانه	نرخ تورم
۱۱.۷	۱۱.۸	۱۲.۴	درصد تغییر سالیانه	نرخ بیکاری
تراز سرمایه‌گذاری				
۳۶.۲	۳۶.۲	۳۳.۵	سهم از GDP	سرمایه‌گذاری
۱۴.۷	۱۵.۳	۱۲.۶	سهم از GDP	تغییر موجودی انبار
۲۱.۵	۲۰.۹	۲۰.۹	سهم از GDP	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
۱۷.۸	۱۸.۶	۱۷.۷	سهم از GDP	سرمایه‌گذاری بخش خصوصی
۳.۷	۲.۳	۳.۳	سهم از GDP	سرمایه‌گذاری دولتی
۴۳.۲	۴۰.۴	۳۷.۶	سهم از GDP	پس انداز ناخالص ملی
۱.۱	۰.۱	۰.۲	سهم از GDP	بخش دولتی
۴۲	۴۰.۴	۳۷.۳	سهم از GDP	بخش خصوصی
تراز پرداخت‌ها				
۷	۴.۳	۴	سهم از GDP	تراز حساب جاری
۲۹.۲۳۸	۱۸.۳۹۵	۱۶.۲۸۳	میلیون دلار	
۸.۱	۵.۷	۵.۲	سهم از GDP	تراز تجاری
۳۳.۸۵۰	۲۴.۵۹۶	۲۰.۸۴۳	میلیون دلار	
۲۷.۹	۲۲.۷	۲۰.۸	سهم از GDP	صادرات
۱۱۶.۷۱۴	۹۸.۰۶۲	۸۳.۹۷۸	میلیون دلار	
۱۸.۷	۱۴.۷	۱۲.۳	سهم از GDP	نفت و گاز
۷۸.۳۳۱	۶۳.۶۶۲	۴۹.۷۸۱	میلیون دلار	
۱۳.۷	۹.۸	۸.۱	سهم از GDP	نفت خام
۵۷.۲۴۰	۴۲.۲۹۲	۳۲.۹۱۰	میلیون دلار	
۵	۴.۹	۴.۲	سهم از GDP	محصولات پتروشیمی و گاز طبیعی
۲۱.۰۹۰	۲۱.۳۷۰	۱۶.۸۷۱	میلیون دلار	
۹.۲	۸	۸.۵	سهم از GDP	غیر نفتی و گازی
۳۸.۸۳۸	۳۴.۴۰۰	۳۴.۱۹۸	میلیون دلار	
-۱۹.۸	-۱۷	-۱۵.۶	سهم از GDP	واردات
-۸۲.۸۶۴	-۷۳.۴۶۶	-۶۳.۱۳۵	میلیون دلار	

معاونت بررسی‌های اقتصادی - فروردین ۱۳۹۷

پیش‌بینی ۱۳۹۷	برآورد ۱۳۹۶	۱۳۹۵		
-۳.۸	-۶.۴	-۴.۱	سهم از GDP	تراز حساب مالی و سرمایه‌ای
-۱۶,۰۰۰	-۲۷,۴۳۵	-۱۶,۶۵۸	میلیون دلار	
۰.۲	۰.۲	۰.۵	سهم از GDP	سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و پرتفوی سهام
۹۷۰	۱,۰۰۰	۲,۱۷۷	میلیون دلار	
۰.۱	-۰.۲	-۰.۵	سهم از GDP	بدهی میان مدت و بلند مدت
۳۰۰	-۸۶۰	-۲,۰۹۵	میلیون دلار	
عملکرد دولت مرکزی				
۱۸.۷	۱۵.۷	۱۷.۳	سهم از GDP	درآمد
۷.۲	۷.۳	۸	سهم از GDP	درآمد مالیاتی
۱۱.۴	۸.۳	۹.۳	سهم از GDP	درآمد غیر مالیاتی
۹	۵.۴	۵.۸	سهم از GDP	درآمد ناشی از نفت
۲۰	۱۸	۱۹.۵	سهم از GDP	هزینه
۵۳.۹	۴۰.۹	۴۹.۱	سهم از GDP	بدهی ناخالص عمومی
بخش پولی				
۳۶.۴	-۰.۱	-۳.۹	درصد تغییر سالانه	خالص دارایی‌های خارجی
۲۰	۳۳.۲	۳۹.۳	درصد تغییر سالانه	خالص دارایی‌های داخلی
۱۹.۴	۲۱	۲۴.۷	درصد تغییر سالانه	اعتبارات تخصیص به بخش خصوصی
۲۰.۹	۲۰.۷	۱۷.۲	درصد تغییر سالانه	پایه پولی
۲۶۹۲,۷۶۶	۲,۲۲۸,۰۰۱	۱,۸۴۵,۸۰۰	میلیارد ریال	
۲۳.۸	۲۳.۵	۲۳.۲	درصد تغییر سالانه	نقدینگی
۱۵۴۸۴۶	۱۲۵۳۳.۹	۱۰۱۷۲.۸	هزار میلیارد ریال	
۷	۶.۸	۶.۵	-	ضریب فزاینده نقدینگی
۱	۱	۱.۱	-	ضریب فزاینده پولی
بخش خارجی				
۲۹.۲	۱۸.۴	۱۶.۳	میلیارد دلار	تراز حساب جاری
۱۳۰.۳	۱۰۹.۵	۹۴.۴	میلیارد دلار	صادرات کالا و خدمات
-۱۰۳.۳	-۹۱.۵	-۷۹.۵	میلیارد دلار	واردات کالا و خدمات
۹.۱	۸.۷	۹.۳	میلیارد دلار	بدهی خارجی و بدهی با ضمانت دولت
۳.۵	۳.۴	۳.۳	میلیارد دلار	بدهی کوتاه مدت
بخش نفت و گاز				
۷۸.۳	۶۳.۷	۴۹.۸	میلیارد دلار	کل صادرات نفت و گاز
۲.۷	۲.۵	۲.۱	میلیون بشکه در روز	صادرات نفت خام
۳.۸	۳.۸	۳.۷	میلیون بشکه در روز	تولید نفت خام

منبع: صندوق بین‌المللی پول - ۲۹ مارس ۲۰۱۸

خلاصه نتایج ارزیابی هیات مشاوره ماده ۴

ابراز رضایت از پیشرفت‌های اقتصادی حاصل شده در ایران بعد از رفع تحریم‌ها بویژه در زمینه توسعه بخش غیر نفتی و لزوم توجه جدی به مهم‌ترین چالش‌های اقتصاد ایران شامل بخش ضعیف بانکی، گلوگاه‌های ساختاری و افزایش ریسک‌های ناشی از عدم قطعیت.

تشویق مسئولان برای استمرار اعمال سیاست‌های محتاطانه و تاکید بر تعمیق اصلاحات چند منظوره صرف نظر از چالش‌های داخلی و ژئوپلیتیکی محیطی با هدف ایجاد اشتغال برای گروه‌های تحصیل کرده جوان، ارتقاء سطح استانداردهای زندگی و دستیابی به نرخ‌های رشد بالاتر

اولویت‌دهی به اصلاح بخش مالی بویژه بازسازی، تجدید ساختار و سرمایه بانک‌های قادر به ادامه حیات و توقف بانک‌های ورشکسته

ضرورت تسریع در آغاز تهیه و اجرای برنامه‌های بازسازی در بانک‌های دولتی ضمن آماده شدن برای اجرای برنامه بازنگری کیفیت دارایی (Asset Quality Review-AQR)

تایید پیشرفت حاصله در زمینه تقویت چهارچوب ضد پولشویی و مقابله با تروریسم مالی (AML/CFT) و لزوم استمرار اجرای اصلاحات در راستای طرح عملیاتی گروه ویژه اقدام مالی FATF با هدف حفظ اطمینان در سیستم و تسهیل روابط بانکی مرتبط

تاکید بر استمرار تلاش‌ها برای یکسان‌سازی نرخ دو گانه ارز همراه با ارائه استراتژی شفاف ارتباطی و شرایط محدودتر پولی به منظور پشتیبانی از انتقال به یک چهارچوب سیاست پولی مبتنی بر بازار

ضرورت ایمن کردن بدهی دولت به بانک مرکزی و تامین استقلال کامل بانک مرکزی

ضرورت تقویت استقلال بانک مرکزی در قانون جدید بانک مرکزی و ایجاد ثبات قیمتی به عنوان هدف اصلی

سیاست پولی

تایید تلاش‌ها در زمینه محدود کردن کسری مالی مبتنی بر جریان نقدی و ضرورت تعیین ابزارها و روش‌هایی برای محدودتر کردن کسری مالی و بدهی، ضمن ایجاد فضای لازم برای هزینه کردن بیشتر در حوزه سرمایه گذاری و اجتماعی

تاکید بر لزوم تدریجی بودن تلاش‌ها و استمرار تاکید بر پویایی درآمدهای مالیاتی، حذف معافیت‌ها، کاهش یارانه سوخت و اصلاح نظام بازنشستگی

معاونت بررسی‌های اقتصادی – فروردین ۱۳۹۷

هدفمند کردن پرداخت‌های نقدی یارانه به گروه‌های فقیر با هدف ایجاد فضای مالی و عادلانه‌تر کردن تعدیلات

پیشنهاد توسعه استراتژی مدیریت بدهی میان مدت

لزوم تعمیق اصلاحات برای کاهش شکاف زیرساخت‌های خلق بیشتر مشاغل و کاهش بیشتر فقر

ضرورت تمرکز دهی تلاش‌ها برای تنوع بخشی به اقتصاد، بهبود محیط کسب و کار به خصوص کاهش خطوط

قرمز، مدرن سازی مقررات، تقویت چهارچوب ورشکستگی و تسهیل ورود به بازار

تسهیل بیشتر مشارکت زنان در بازار کار از طریق کاهش موانع، یارانه دادن برای مراقبت از کودکان برای زنان

کم درآمد و مقابله با کار غیر رسمی

تاکید بر اهمیت ارتقاء کیفیت، بموقع بودن و میزان دسترسی به داده‌های آماری

مسائل کلیدی

علی‌رغم بهبود بخش غیر نفتی و ایجاد ثبات اقتصاد کلان، تاثیرات سیاست‌های اقتصادی و تحریم‌ها موجب شده که سطح درآمدها در ایران در سطح دهه گذشته و نرخ بیکاری بالا باشد. بخش بانکی ضعیف، گلوگاه‌های ساختاری و افزایش عدم قطعیت، پتانسیل رشد ایران را محدود کرده است.

چشم‌انداز و ریسک‌ها

با اعمال سیاست‌هایی در جهت حفظ شرایط اقتصاد کلان و استمرار عدم قطعیت بالا، احتمال می‌رود رشد اقتصادی ایران در سال ۱۳۹۷ نزدیک ۴ درصد باشد. اجماع گسترده سیاسی و پشتیبانی عمومی برای انجام اصلاحات داخلی مورد نیاز است. در صورت تحقق ریسک‌های نزولی، رشد اقتصادی کند خواهد شد. مذاکرات سیاستی با تمرکز بر ترتیب و تسریع در انجام اصلاحات برای حفظ ثبات اقتصاد کلان و تقویت ایجاد شغل، ضرورت دارد:

تعمیق اصلاحات ساختاری جهت توانمند سازی بخش خصوصی برای رشد و ایجاد مشاغل لازم برای رفع بیکاری بالای جوانان و افزایش سطح درآمدها، لازم است. اقداماتی برای تعیین ریسک‌ها، باز تعریف نقش دولت، زدودن فساد، بهبود محیط کسب و کار و بکارگیری بیشتر زنان تحصیل کرده، به تنوع بخشی اقتصاد و رشد بهره‌وری کمک خواهد نمود.

معاونت بررسی‌های اقتصادی – فروردین ۱۳۹۷

به فوریت نیاز به بازسازی جامع و تجدید ساختار و سرمایه بانک‌ها است. اصلاح بخش مالی به صورت بازسازی کامل آن از طریق تجدید سرمایه بانک‌های قادر به ادامه فعالیت و توقف فعالیت بانک‌های ناکارآمد ضمن تکمیل اقدامات مربوط به ضد پولشویی و مقابله با تامین مالی تروریسم، می‌باید انجام شود.

اقدامات و روش‌های گسترده‌ای برای محدود کردن کسری مالی و بدهی بخش عمومی، محافظت از رشد و باشتراک گذاری عادلانه بار اصلاحات مورد نیاز است. تعدیل می‌باید تدریجی باشد تا از رشد اقتصادی محافظت نماید و بهتر است بیشتر متکی بر پویاسازی درآمد داخلی باشد. این ترکیب همراه با هدفمند کردن انتقالات به فقرا، اطمینان لازم در زمینه عادلانه‌تر کردن تعدیلات را تامین خواهد نمود.

یکسان سازی نرخ ارز به کاهش فشارهای مربوط به مبادلات خارجی، کاهش افت ذخایر، حذف یارانه‌های هزینه‌زا و تقویت رقابت‌پذیری کمک خواهد نمود. ایجاد اطمینان در رابطه با نرخ یکسان، موجب تقویت شرایط پولی و حرکت به سمت چارچوب سیاست پولی مبتنی بر بازار به همراه ایمن‌سازی بدهی دولت به بانک مرکزی و دادن اختیار و استقلال کامل به بانک مرکزی برای پیگیری تورم پایین و پایدار، خواهد گردید.